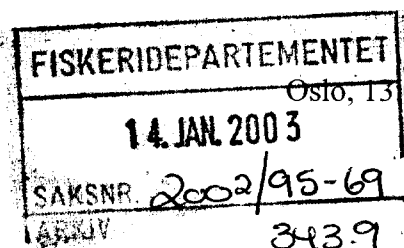

GML

Fiskeridepartementet
Postboks 8118 Dep,
0032 Oslo

TE 3/2-03
GML

Høringsuttalelse angående spesielle kvoteordninger for fartøy under 28 meter som deltar i fiskerier som er underlagt adgangsbegrensning

Det vises til tidligere kommunikasjon med departementet, der ATTAC Norge er innvilget status som høringsinstans i forbindelse med den pågående politiske prosessen for å fremme strukturendringer i kystflåten.

Vi har etter invitasjon fra stortingets næringskomité deltatt i en stortingshøring 3. oktober 2002 ang. innføring av strukturfond i fiskeflåten, samt avgitt høringsuttalelse til departementet om det samme.

Denne høringsuttalelsen gjelder forslag til spesielle kvoteordninger for fartøy under 28 meter som deltar i fiskerier som er underlagt adgangsbegrensning. Etter telefonisk avtale med departementet fikk ATTAC innvilget utsatt høringsfrist til 15.1.03.

Med vennlig hilsen

Vegard Hole
leder Attac Norge

Ulike forslag

Notatet som drøftes i denne høringen er et av flere forslag fra Fiskeridepartementet, som alle er ledd i en omfattende strukturtilpasning. De ulike strukturforslagene som er fremmet av departementet har skapt debatt, særlig fordi de innebærer en politisk prosess som går et langt skritt i retning av å privatisere fiskeressursene. I likhet med departementet ser ATTAC nødvendigheten av å drøfte de ulike forslagene i sammenheng.

Det er et klart behov for en prinsipiell avklaring når det gjelder eierskapet til de norske fiskeressursene. På dette bakgrunn er ATTAC tilfreds med at en enstemmig næringskomité på Stortinget har bedt om en samlet stortingsbehandling av ressursfordelings- og strukturpolitikken i fiskerinæringen¹, før nye tiltak iverksettes. Vi er også glade for at en enstemmig komite legger til grunn prinsippet om at « *Fisken er ein nasjonal fellesressurs som skal forvaltaast og utnyttast til beste for samfunna langs kysten* », samt at det er de overordnede målene for fiskeripolitikken som skal legges til grunn. Vi forventer at regjeringen tar disse signalene fra Stortinget på alvor.

Privatisering av fiskeressursene

Privatisering av naturressurser som opprinnelig er folkets felleseie er en global trend. Denne er forankret i nyliberalistisk politikk som kjennetegnes ved at en stadig større del av både kollektive goder og politisk styring av disse overlates til markedet. Privatisering av naturressurser eller rettigheter til disse er et framtreddende trekk ved denne politikken. På fiskeriområdet har dette skjedd gjennom stenging av fiskeriallmenninger og innføring av ulike former for omsettelige kvoter. Slike prosesser startet allerede på 1980-tallet i Canada, New Zealand og Island, og er nylig innført eller i ferd med å innføres i en rekke andre land, også i tredje verden. ATTAC er sterkt kritisk til å fordele rettigheter til tidligere allmenningsressurser ut fra prinsippet om at de kapitalsterke skal ha forrang. Dette både fordi en slik fordelingsmekanisme er urettferdig i måten de rammer enkeltindivider og lokalsamfunn på, og fordi den kan bidra til overinvestering og press på ressursene.

Begrensende former for privatisering av de norske fiskeressursene har foregått over flere tiår, og ble først introdusert gjennom konsesjonsordninger for havfiskeflåten på 1970-tallet. I kystflåten ble de første skritt i retning av privatisering av fiskerettigheter tatt i 1990, med stenging av fiskarallmenningen og innføring av fartøykvoter. Senere har Stortinget tatt ytterligere skritt i samme retning gjennom å gi sin støtte til enhetskvoter, også i kystflåten.

Manglende begrunnelse for behovet for strukturendringer

De ulike forslag om strukturendringer som er fremmet av departementet har til hensikt å redusere antall kystfiskere og kystfiskefartøyer. Departementets argument er at dette vil fremme en lønnsom og bærekraftig fiskeriforvaltning. Dette bygger på forestillingen om at overkapasitet er et spørsmål om antall båter og fiskere, og at overbeskatning således skyldes for mange båter og for mange fiskere. ATTAC vil i denne forbindelse minne om at det gjennom 1990-tallet har vært en omfattende strukturendring i torskefiskeriene, i retning færre båter og fiskere, *uten* at dette har ført til noen bedre fiskeriforvaltning. Tvert om har vi i en

¹ Innst.O.nr.34 (2002-2003)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten)

situasjon med et historisk lavt antall fiskere og båter, oppnådd et rekordhøyt fiskepress på torsk. Dette har resultert i at bestanden er utenfor trygge biologiske grenser for femte år på rad.

Det er påfallende at myndighetene nå har til hensikt å forsterke et politisk virkemiddel som ikke har virket, uten at dette drøftes og begrunnes nærmere i de ulike strukturendringsforslagene fra departementet. Bærekraft og lønnsomhet utgjør to av de fire fiskeripolitiske målsetningene som Stortinget legger til grunn for fiskeripolitikken. De andre to er sysselsetting og bosetting. ATTAC kan ikke se at de foreslåtte strukturendringene er drøftet i forhold til disse målsetningene.

Flåtestrukturloven av 1995, som anbefalte en påvirkning på utviklingen av FNs miljøtoppmøtet i Johannesburg i 2002 vedtok målsetningen om å gjenoppbygge verdens fiskebestander innen 2015. Realiseringen av dette må bl.a bygge på de prinsipper og anbefalinger som ble nedfelt i Agenda 21, som ble vedtatt på FNs miljøtoppmøte i Rio i 1992. Også her ble forvaltning av hav og marine ressurser viet særlig oppmerksomhet. Anbefalingene i Agenda 21 understreker spesielt behovet for å ivareta kystfiskernes og deres lokalsamfunns interesser, både i forvaltningsprosesser og når det gjelder anerkjenning av deres rett til å utnytte og beskytte ressurser på en bærekraftig måte (kap 17D, *Sustainable use and conservation of marine living resources under national jurisdiction*). Et tilsvarende perspektiv ligger til grunn for FAOs anbefalinger, både om å fremme bærekraftige fiskemetoder og en særlig ivaretagelse av småskalafiskeres rettigheter. (FAOs Code of Conduct for Responsible Fisheries 1995):

Where proper selective and environmentally safe fishing gear and practices exist, they should be recognized and accorded a priority in establishing conservation and management measures for fisheries. (General Principles 6.6)

States should appropriately protect the rights of fishers and fishworkers, particularly those engaged in subsistence, small-scale and artisanal fisheries, to a secure and just livelihood, as well as preferential access, where appropriate, to traditional fishing grounds and resources in the waters under their national jurisdiction. (General principles 6.18)

En strukturtilpasning som er ment å fremme mekanismer for å redusere antallet kystfiskere, er naturlig å drøfte i lys av internasjonale anbefalinger Stortinget har sluttet seg til på fiskeri- og miljøområdet. ATTAC kan ikke se at dette er gjort i noen av de forslagene om strukturendringer som departementet har sendt på høring.

2) Fordeling av fiskerettigheter

Så vel strukturen i flåten som fordeling av fiskerettigheter er hele samfunnets anliggende, fordi det berører grunnleggende spørsmål som demokrati og fordeling, forvaltning av naturressurser og arbeid og bosetting. Det er derfor viktig å ta alle slike interesser i betraktning. De viktigste meningsbærerne i debatten om strukturen i fiskeflåten er ikke nødvendigvis de kvoteeierne som får omsatt sine rettigheter i penger, men de interesser som berøres direkte og indirekte av strukturpolitikken, uten å ha noen form for rettigheter eller kompensasjon knyttet til dette.

Kystfiskere

Ettersom de ulike tiltak til strukturendringer gjelder kystfiskeflåten, og særlig med bakgrunn i de internasjonale anbefalinger som her er vist til, var det naturlig at myndighetene gav spesiell oppmerksomhet til ulike interesser blant kystfiskerne, både i utredningene og i den videre beslutningsprosessen. Et karakteristisk trekk ved de ulike strukturtilpasningsforslagene er imidlertid at departementet systematisk definerer "næringen" og fiskerne som synonymt med Norges Fiskarlag. Når departementet viser til næringens og fiskernes ønsker, vises det utelukkende til myndighetenes konsultasjon med Norges Fiskarlag og vedtak fattet av Norges Fiskarlag.

Norges Kystfiskarlag er en viktig representant for kystfiskerne i Norge, både fordi de er den eneste rene kystfiskeorganisasjonen og fordi de representerer et alternativt fiskeripolitisk syn enn Norges Fiskarlag. Begge deler er viktig i et demokratisk perspektiv. Kystfiskarlaget er imidlertid ignorert gjennom hele strukturendringsprosessen, og er redusert til en ordinær høringsinstans. Her kan en mistenke departementet for å ha hatt til hensikt å definere ut interessene til en betydelig gruppe fiskere, fordi de ikke samsvarer med departementets og Norges Fiskarlags interesser. Dette er urimelig og udemokratisk, og bidrar til å svekke tilliten til at departementets ulike strukturendringsforslag fremmes på et objektivt og saklig grunnlag.

Fiskere som ikke har fartøykvote

Gjennom sitt arbeid bidrar også fiskere som ikke har kvoterettigheter til å øke verdien på en fartøykvote. Slik de ulike strukturendringsforslag er fremmet vil imidlertid bare eiere av fartøykvoter kunne hente ut den fortjenesten som høstes ved salg av kvote eller bruk av kondemneringstilskudd. I tillegg til å ikke få del i slik fortjeneste, vil også mannskap som er ansatt på de båter som blir kondemnert eller selger kvote miste arbeidet sitt. I mange tilfeller kan det bety arbeidsløshet. Her kommer departementets prinsipielle tilslutning til privatisering klart til syne, ved at det er bare verdien av kvoten - ikke fiskernes arbeid som blir honorert når båten går ut av fiske eller en kvoten selges. Det er en klar svakhet ved de ulike forslagene fra departementet at en unnlater å drøfte rettighetene til fiskere som ikke har fartøykvoter.

Lokalsamfunn og kystkommuner

Erfaringer med omsettelige kvoter på Island har vist at systemet har en indre dynamikk som virker slik at aktørene i næringen presser fram en stadig friere omsetning av rettigheter. Dette har bl.a. medført at flere lokalsamfunn har blitt stående helt uten fiskerettigheter, fordi rettighetshaverne har solgt seg ut av fisket. *En tilsvarende utvikling kan skje, både ved bruk av strukturfondet og ved en friere adgang til å omsette fiskerettigheter.*

I lys av målsetningen om at fiskeripolitikken skal styrke bosettingen, ville det være naturlig at konsekvensene for lokalsamfunn og kystkommuner ble grundig drøftet i den samlede strukturendringsprosessen. Med unntak av spørsmålet om salg av rettigheter over fylkesgrenser, er dette forholdet ikke berørt. På tross av at de ulike strukturreguleringsforslagene i høy grad vil berøre fiskeriavhengige kommuner, er disse ikke engang definert blant de berørte parter i høringsrundene. Dette er en klar svakhet med høringsprosessen.

Ungdom og kvinner

Et stadig tilbakevendende tema i norsk fiskeripolitikk har vært problemene knyttet til å rekruttere ungdom og kvinner til fiskaryrket. Det er åpenbart at økte adgangsbegrensninger generelt, og omsettelige rettigheter spesielt, vil påvirke rammene for kvinners og ungdoms mulighet til å komme inn i fiskaryrket. Siden ingen av de to gruppene er kapitalsterke, er det

åpenbart at økt omsetning av fangstrettigheter vil forverre disse to gruppers muligheter. Verken kvinners eller ungdoms roller i den framtidige næringen vurdert i de ulike forslagene som er fremmet av departementet, og representanter for disse gruppene er heller ikke representert blant høringspartene i de to forslagene som er sendt på høring. Dette er urovekkende.

Globalisering og retten til fiskeri

Privatisering av rettigheter til naturressurser skjer ikke bare i nasjonale prosesser, men også internasjonalt. ATTAC vil i denne sammenheng vise til en stadig økende liberalisering i regionale og globale handelsavtaler, også når det gjelder rettigheter til naturressurser. Et eksempel på fiskeriområdet er en nylig inngått frihandelsavtale mellom Chile og EU, der Chile har fått bedret sin markedsadgang for laks til EU-markedet - mot å innrømme EU adgang til å investere den chilenske fiskerinæringen, inkludert flåteleddet. Ettersom Chile også er i gang med å innføre omsettelige fiskekvoter, frykter chilenske fiskere for at investeringer fra EU-kapital også vil omfatte oppkjøp av kvoter. Et annet eksempel er utviklingen i WTO, der det allerede i løpet av dette året kan bli igangsatt forhandlinger på investerings- og konkurranseområdet. Dette kan åpne for krav om liberaliseringer på fiskeriområdet. Det ferskeste eksemplet på et internasjonalt press for økt liberalisering på investeringsområdet, er de pågående EØS-forhandlingene, der EU har signalisert krav om at Norge åpner for investeringer i flåteleddet.

De prosesser som er vises til, er alle eksempler på hvordan det regimet som ble etablert med havrettskonvensjonen, og som var ment å sikre en nasjonal folkelig kontroll med fiskeressursene, nå er under sterkt press. Det er opplagt at en privatisering av nasjonale fiskerettigheter vil gjøre ressursene mer sårbar for spekulasjon og oppkjøp - også fra utenlandsk kapital. *ATTAC finner det uforsvarlig at regjeringens forslag om økende privatisering av fiskeressursene ikke er vurdert eller drøftet i sammenheng med de ulike internasjonale prosesser som går i retning av en stadig friere omsetning av fiskerettigheter over landegrensene. Vi forutsetter at dette spørsmålet blir en viktig del av den kommende stortingsbehandlingen av strukturpolitikken.*

ATTAC
Fiskeridepartementet
Pb 8118 Dep
0032 Oslo

FISKERIDEPARTEMENTET

25. OKT. 2002

Saksnr. 2001/304-76

343.9

Oslo, 23.10.02

Høringsuttalelse vedrørende "Høringsnotat om strukturavgift i fiskeflåten som skal finansiere et strukturfond for kondemnering av fiskefartøy"

Vi viser til samtale mellom Bente Åsjord og Fiskeridepartementet den 16. oktober -02.

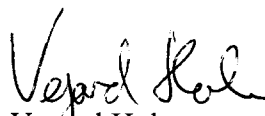
Vedlagt følger høringsuttalelse fra ATTAC Norge.

Saksbehandler hos Attac Norge:

Bente Aasjord, nestleder, (baasjord@online.no, www.attac.no, tlf. 75 77 85 73)

Med vennlig hilsen

Bente Åsjord

Vegard Hole

Nestleder
ATTAC Norge
[sign]

Leder
ATTAC Norge

Høringsuttalelse vedrørende "Høringsnotat om strukturavgift i fiskeflåten som skal finansiere et strukturfond for kondemnering av fiskefartøy"

Dette er vår høringsuttalelse til Fiskeridepartementets "Høringsnotat om strukturavgift i fiskeflåten som skal finansiere et strukturfond for kondemnering av fiskefartøy" Lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten) (Ot.prp. nr. 76 (2001-2002)).

Saksbehandler hos Attac Norge: Bente Aasjord, nestleder (baasjord@online.no, www.attac.no, tlf. 75 77 85 73)

Anbefalinger

- utsett behandling og se strukturvirkemidlene i sammenheng
- avklar og presiser prinsippet om at fiskeressursene skal være folkets felleseie
- fremtidige utredninger bør også vise alternativer uten privatisering av ressursene

Innledning

Proposisjonen som drøftes under denne høringen er et av flere forslag fra Fiskeridepartementet, som alle er ledd i en omfattende strukturtilpasning. Departementet påpeker i proposisjonen at det for å realisere de fiskeripolitiske målsetningene er viktig at de ulike strukturvirkemidler sees i sammenheng. Denne vurderingen deles av ATTAC. Vi vil derfor drøfte proposisjonens innhold og lovforslag i sammenheng med de andre strukturforslag som er fremmet av departementet, og som nå er ute på høring.

De ulike strukturforslagene som er fremmet av departementet har skapt debatt, særlig fordi de innebærer en politisk prosess som går et langt skritt i retning av å privatisere fiskeressursene. ATTAC anser den foreliggende proposisjonen som et ledd i og tilrettelegging for denne prosessen, og ser det derfor naturlig å drøfte proposisjonen i lys av dette.

Odelstingsproposisjon nr. 76 er ment å sikre det lovmessige grunnlaget for å innføre en fangstavgift til opprettelse av et strukturfond for kapasitetstilpasning av kystfiskeflåten, dvs. for båter under 28 meter. Fondet skal anvendes til å yte tilskudd til fartøyeiere som trekker sine fartøyer ut av fiske. Verdien på dette tilskuddet \\\representerer prisen på den eksklusive adgangen til å fiske et bestemt antall tonn\\" (vedlegg i høringsnotatet, SNF-rapport, s. 20). Denne avklaringen, som er hentet fra fiskeridepartementets høringsnotat, viser tydelig hvordan tilskuddet ikke representerer verdien av fiskefartøyet, men de fiskerettighetene som er knyttet til dette. Også i lys av dette oppfatter vi proposisjonen som en prinsipiell og politisk legitimering av grunnlaget for å omsette fiskerettigheter.

Privatisering av fiskeressursene

Privatisering av naturressurser som opprinnelig er folkets felleseie er en global trend. Denne er forankret i nyliberalistisk politikk som kjennetegnes ved at en stadig større del av både

kollektive goder og politisk styring av disse overlates til markedet. Privatisering av naturressurser eller rettigheter til disse er et framtreddende trekk ved denne politikken.

På fiskeriområdet har dette skjedd gjennom stenging av fiskeriallmenninger og innføring av ulike former for omsettelige kvoter. Slike prosesser startet allerede på 1980-tallet i Canada, New Zealand og Island, og er nylig innført eller i ferd med å innføres i en rekke andre land, også i tredje verden (for eksempel Sør-Afrika, Namibia, Chile).

ATTAC er sterkt kritisk til å fordele rettigheter til tidligere allmenningsressurser ut fra prinsippet om at de kapitalsterke skal ha forrang. Dette både fordi en slik fordelingsmekanisme er urettferdig i måten de rammer enkeltindivider og lokalsamfunn på, og fordi den kan bidra til overinvestering og press på ressursene.

Begrensede former for privatisering av de norske fiskeressursene har foregått over flere tiår, og ble først introdusert gjennom konsesjonsordninger for havfiskeflåten på 1970-tallet. I kystflåten ble de første skritt i retning av privatisering av fiskerettigheter tatt i 1990, med stenging av fiskerallmenningen og innføring av fartøyskvoter. Senere har Stortinget tatt ytterligere skritt i samme retning gjennom å gi sin støtte til enhetskvoter, også i kystflåten.

Stortinget har ved flere anledninger slått fast at fiskeressursene er folkets felleseie [se f.eks. Innst. O. nr. 55 (1998-99)]. Ut fra dette må det forventes at Stortinget også foretok en grunnleggende avklaring av hvordan dette prinsippet skal ivaretas. En slik politisk avklaring er imidlertid aldri gjort. I stedet har myndighetene gradvis drevet fram en prosess med "snikprivatisering", også ved forskrifter som ikke har vært til politisk behandling hos de folkevalgte.

En liknende behandlingsmåte hadde departementet også lagt opp til gjennom forslaget om "spesielle kvoteordninger", som går et langt skritt i retning av friere omsetning av fiskerettigheter. Også dette var tenkt som en forskriftsendring basert på en rask høringsprosess - uten at Stortinget skulle få uttale seg.

ATTAC er sterk kritisk til en slik behandlingsform, fordi den avskjærer muligheten for en forsvarlig demokratisk behandling og for nødvendige politiske og prinsipielle avklaringer. Vi er derfor glade for at Stortinget har krevd å få saken til behandling.

Den manglende avklaringen om eierskapet til fiskeressursene kommer klart til syne i den debatten som har vært de siste ti år og fram til nå: Når kritikere av fartøysvoteordningen har hevdet at denne representerer en privatisering av ressursene, har myndighetene benektet dette. Når privatisering nå foreslås, argumenterer myndighetene med at dette bare representerer små justeringer av en praksis som har eksistert gjennom flere år.

Begrunnelsen for å opprette strukturfondet

Det foreslåtte strukturfondet har til hensikt å redusere antall kystfiskere og kystfiskefartøyer. Begrunnelsen er at dette vil fremme en lønnsom og bærekraftig fiskeriforvaltning. Dette bygger på forestillingen om at overkapasitet er et spørsmål om antall båter og fiskere, og at overbeskatning således skyldes for mange båter og for mange fiskere. ATTAC vil i denne forbindelse minne om at det gjennom 1990-tallet har vært en omfattende strukturendring i torskfiskeriene, i retning færre båter og fiskere, uten at dette har ført til noen bedre

fiskeriforvaltning. Tvert om har vi i en situasjon med et historisk lavt antall fiskere og båter, oppnådd et rekordhøyt fiskepress på torsk. Dette har resultert i at bestanden er utenfor trygge biologiske grenser for femte år på rad. For nærmere drøfting av dette forholdet, vises bl.a. til innlegg og notat fra Norges Naturvernforbund.

Det er påfallende at myndighetene nå har til hensikt å forsterke et politisk virkemiddel som ikke har virket, uten at dette drøftes og begrunnes nærmere, verken i proposisjonen eller de utsendte høringsforslagene. Bærekraft og lønnsomhet utgjør for øvrig bare to av de fire fiskeripolitiske målsetningene som er vedtatt av Stortinget. De andre to er sysselsetting og bosetting. Hva er grunnen til at departementet ikke har vurdert lovforslaget i forhold til disse målsetningene?

Flåtestruktur i lys av internasjonale anbefalinger på miljø- og fiskeriområdet

De nylig avholdte miljøtoppmøtet i Johannesburg vedtok målsetningen om å gjenoppbygge verdens fiskebestander innen 2015. Realiseringen av dette må bl.a bygge på de prinsipper og anbefalinger som ble nedfelt i Agenda 21, som ble vedtatt på FNs miljøtoppmøte i Rio i 1992. Også her ble forvaltning av hav og marine ressurser viet særlig oppmerksomhet. Anbefalingene i Agenda 21 understreker spesielt behovet for å ivareta kystfiskernes og deres lokalsamfunns interesser, både i forvaltningsprosesser og når det gjelder anerkjennning av deres rett til å utnytte og beskytte ressurser på en bærekraftig måte (kap 17D, Sustainable use and conservation of marine living resources under national jurisdiction). Et tilsvarende perspektiv ligger til grunn for FAOs anbefalinger, både om å fremme bærekraftige fiskemetoder og en særlig ivaretagelse av småskalafiskeres rettigheter. (FAOs Code of Conduct for Responsible Fisheries 1995):

"Where proper selective and environmentally safe fishing gear and practices exist, they should be recognized and accorded a priority in establishing conservation and management measures for fisheries. (General Principles 6.6)

States should appropriately protect the rights of fishers and fishworkers, particularly those engaged in subsistence, small-scale and artisanal fisheries, to a secure and just livelihood, as well as preferential access, where appropriate, to traditional fishing grounds and resources in the waters under their national jurisdiction. (General principles 6.18) "

En strukturtilpasning som er ment å fremme mekanismer for å redusere antallet kystfiskere, er naturlig å drøfte i lys av internasjonale anbefalinger Stortinget har sluttet seg til på fiskeri- og miljøområdet. ATTAC kan ikke se at dette er gjort, hverken i proposisjonen eller i de øvrige forslagene om strukturendringer som er sendt på høring.

Definering av berørte parter

Så vel strukturen i flåten som fordeling av fiskerettigheter er helesamfunnets anliggende, fordi det berører grunnleggende spørsmål som demokrati og fordeling, forvaltning av naturressurser og arbeid og bosetting. Det er derfor viktig å ta alle slike interesser i betraktning. De viktigste meningsbærerne i debatten om strukturfond er ikke nødvendigvis de kvoteeierne som får omsatt sine rettigheter i penger, men de interesser som berøres direkte og indirekte av ordningen, uten å ha noen form for rettigheter eller kompensasjon knyttet til dette.

Kystfiskere

Ettersom de ulike tiltak til strukturendringer gjelder kystfiskeflåten, og særlig med bakgrunn i de internasjonale anbefalinger som her er vist til, var det naturlig at myndighetene gav spesiell oppmerksomhet til ulike interesser blant kystfiskerne, både i utredningene og i den videre beslutningsprosessen. Et karakteristisk trekk ved proposisjonen og de øvrige strukturtilpasningsforslagene er imidlertid at departementet systematisk definerer "næringen" og fiskerne som synonymt med Norges Fiskarlag. Når departementet viser til næringens og fiskernes ønsker, vises det utelukkende til myndighetenes konsultasjon med Norges Fiskarlag og vedtak fattet av Norges Fiskarlag. I tillegg varsler departementet at strukturfondet skal forvaltes av SND, etter retningslinjer utarbeidet av departementet, i konsultasjon med Norges Fiskarlag.

Norges Kystfiskarlag er en viktig representant for kystfiskerne i Norge, både fordi de er den eneste rene kystfiskeorganisasjonen og fordi de representerer et alternativt fiskeripolitisk syn enn Norges Fiskarlag. Begge deler er viktig i et demokratisk perspektiv. Kystfiskarlaget er imidlertid ignorert gjennom hele lovprosessen, og er redusert til en ordinær høringsinstans. Det synes her åpenbart at departementet har hatt til hensikt å definere ut interessene til en betydelig gruppe fiskere, fordi de ikke samsvarer med departementets og Norges Fiskarlags interesser. Dette er urimelig og udemokratisk, og bidrar dessuten til å svekke tilliten til at proposisjonen fremmes på et troverdig og saklig grunnlag.

Mannskap og fiskere som ikke har fartøykvote

Den foreslåtte opprettelsen og finansiering av strukturfond innebærer at samtlige fiskere, også mannskap og båteiere som ikke har fartøykvoter må betale for fondet.. Det er imidlertid bare kvoteeierne som får nye godt av kondemneringstilskuddet. I tillegg til å ikke få del i tilskuddet, vil også mannskap som er ansatt på de båter som blir kondemnert miste arbeidet sitt.

I mange tilfeller kan det bety arbeidsløshet. Her kommer lovforslagets prinsipielle tilslutning til privatisering klart til syne, ved at det er bare verdien av kvoten - ikke fiskernes arbeid som blir honorert når båten går ut av fiske. Det er en klar svakhet ved proposisjonen at den unnlater å drøfte både mannskapenes rettigheter og forholdet til båteierne uten fartøykvoter, som begge må betale avgift til fondet, uten å få nytte godt av det.

Lokalsamfunn og kystkommuner

Erfaringer med omsettelige kvoter på Island har vist at systemet har en indre dynamikk som virker slik at aktørene i næringen presser fram en stadig friere omsetning av rettigheter. Dette har bl.a. medført at flere lokalsamfunn har blitt stående helt uten fiskerettigheter, fordi rettighetshaverne har solgt seg ut av fisket. En tilsvarende utvikling kan skje, både ved bruk av strukturfondet og ved omsettelige fiskekvoter. I proposisjonen er det videre lagt opp til at SND skal forvalte strukturfondet, og således avgjøre hvem som skal få ondemneringstilskudd for å oppgi sine fiskerettigheter. SND blir med dette tildelt en fullmakt til å avgjøre skjebnen til fiskeriavhengige lokalsamfunn og kystkommuner. Dette er en pulverisering av politisk makt og ansvar fra myndighetene side, som ATTAC finner urovekkende.

I lys av målsetningen om at fiskeripolitikken skal styrke bosettingen, ville det være naturlig at konsekvensene for lokalsamfunn og kystkommuner ble grundig drøftet i den samlede strukturendringsprosessen, både i proposisjonen og i høringsforslagene. Med unntak av spørsmålet om salg av rettigheter over fylkesgrenser, er dette forholdet ikke berørt. På tross av

at de ulike strukturreguleringsforslagene i høy grad vil berøre fiskeriavhengige kommuner, er disse ikke engang definert blant de berørte parter i høringsrundene. Også dette finner ATTAC urovekkende.

Oppsummering

ATTAC ser på dette strukturfondet som to ting:

- Et politisk virkemiddel for å redusere antall kystfiskere og kystfiskefartøy, bærebjelken i bosetningen langs kysten og grunnlaget for å kunne ha en bærekraftig ressursforvaltning.
- En politisk tilrettelegging for privatisering av fiskeressursene

I denne sammenhengen er det viktig å påpeke de internasjonale anbefalinger Stortinget har sluttet seg til som vektlegger å ta vare på småskalafiskere og de lokalsamfunnene som er basert på disse. ATTAC vil også påpeke at prosessen rundt dette strukturfondet og strukturvirkemidlene generelt har vært lite åpen om hva som er det egentlige målet, og lite inkluderende for berørte parter som for eksempel kystfiskerlaget, og ikke minst de lokalsamfunn og kystkommuner som berøres.

På bakgrunn av de forhold som er berørt i innledningen om konsekvensene av regjeringens samlede strukturendringsforslag og de mangler som er påpekt i departementets utredninger, vil ATTAC Norge anbefale Stortinget følgende:

- Å utsette behandlingen av den foreliggende proposisjonen, samt å be departementet om en grundigere redegjørelse der de spørsmål vi har pekt på også drøftes.
- Før denne prosessen kan videreføres, mener ATTAC at det er nødvendig at Stortinget foretar en grunnleggende avklaring og presisering av prinsippet om at fiskeressursene skal være folkets felleseie. Denne avklaringen bør skje på basis av en prinsipiell tilnærming, med en grundig og interdepartemental utredning, og en tilhørende bred høringsprosess.
- Dersom en slik prosess gjennomføres i sammenheng med konkrete forslag til regulerings- og strukturopplegg, bør dette omfatte utredning og drøfting av ulike alternativer, også reguleringsopplegg som ikke omfatter privatisering av ressursen